

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 433/2018-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], a [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou Bugala – Ďurček, s. r. o., Miletičova 5B, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Juraj Bugala, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 210/2017 z 8. februára 2018 za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 210/2017 z 8. februára 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 210/2017 z 8. februára 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 343,84 € (slovom tristoštyridsaťtri eur a osemdesiatštyri centov) na účet Advokátskej kancelárie Bugala – Ďurček, s. r. o., Miletičova 5B, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 433/2018-9 z 1. augusta 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“), a [REDACTED] [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“, ďalej spolu aj „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 210/2017 z 8. februára 2018.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v 1. rade a syn sťažovateľky v 2. rade [t. č. už nebohý [REDACTED] (ďalej aj „navrhovatelia“)] sa návrhom na zaplatenie sumy 71 366,93 € s príslušenstvom domáhali, aby súd zaviazal odporcu k zaplateniu požadovanej sumy, ktorú mu mali sťažovateľky poskytnúť prostredníctvom svojich synov na základe ústnej dohody, podľa ktorej odporca prevedie na sťažovateľky obchodný podiel v spoločnosti, ktorá mala podnikat' v oblasti kontroly originality. Jednotlivé sumy poskytli synovia sťažovateľiek prevodom na účet obchodnej spoločnosti odporcu. Návrh na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) podali navrhovatelia

z dôvodu, že zo strany odporcu nedošlo k dohodnutému prevodu obchodných podielov na sťažovateľky a ani k podpisu zmluvy o tichom spoločenstve.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 135/2012 z 23. septembra 2014 návrh zamietol s odôvodnením, že v priebehu konania sa preukázalo, že návrh navrhovateľov nebol podaný dôvodne, pretože nebola preukázaná aktívna legitímácia navrhovateľov a ani pasívna legitímácia odporcu, keďže odporca neprijal finančné prostriedky ako fyzická osoba, ale boli vložené na účet obchodnej spoločnosti.

4. Na základe odvolania navrhovateľov Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 10/2015 z 13. apríla 2016 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil, keď usúdil, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku na riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia vrátane vysporiadania sa s podstatnou otázkou pasívnej legitímácie v žalobe označeného odporcu.

5. Navrhovatelia podali proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V dovolaní napádali rozhodnutia okresného súdu aj krajského súdu z dôvodu, že prvostupňový súd nevypočul nimi navrhovanú svedkyňu (sťažovateľku v 2. rade) a že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené.

6. Najvyšší súd v súlade s uznesením veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017, podľa ktorého je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP neprípustná a v prípade uplatnenia oboch dôvodov prípustnosti sa dovolací súd obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, sa zaoberal len skúmaním prípustnosti dovolania žalobcov podľa § 420 písm. f) CSP. V napadnutom rozhodnutí dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcov nie je podľa § 420 písm. f) prípustné.

7. Sťažovateľky napádajú ústavnou sťažnosťou rozhodnutie najvyššieho súdu z troch dôvodov – pre mechanickú aplikáciu príslušných zákonných ustanovení bez prihliadnutia na ich účel, pre nevykonanie navrhovaného dôkazu vrátane neodôvodnenia jeho nevykonania a pre neodôvodnenie právneho záveru súdu. V sťažnosti k tomu uvádzajú:

„Okresný súd Nitra neprihliadol na okolnosti prípadu - len z dôvodu, že finančné prostriedky v konečnom dôsledku skončili na účtoch spoločnosti [REDAKOVANÉ] ustálil, že žalovaný nemá pasívnu vecnú legitimáciu v spore. Takéto hodnotenie dôkazov je však mechanické a nemá oporu v Ústave SR (najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že veľkú časť finančných prostriedkov vložil na účet spoločnosti [REDAKOVANÉ] samotný žalovaný po tom, ako boli finančné prostriedky poskytnuté jemu osobne. Všeobecné súdy vôbec neskúmali skutočnú vôľu [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] poukázať finančné prostriedky práve v prospech osoby žalovaného a neprihliadli ani na skutočnosť, že väčšina finančných prostriedkov bola odovzdaná priamo žalovanému. Nie je vecou žalobcov, ako s finančnými prostriedkami naložil a že ich vložil na účty spoločnosti [REDAKOVANÉ]...“

Sťažovatelia si dovoľujú poukázať na skutočnosť, že súdy nevykonali navrhovaný dôkaz - výsluch pôvodnej žalobkyne. Výsluch žalobkyne pritom v každom súdnom konaní predstavuje dôležitý zdroj informácií o skutkovom stave.

Zároveň si sťažovatelia dovoľujú poukázať, že Okresný súd Nitra nevykonanie dôkazu nijakým spôsobom neodôvodnil a v rozsudku sa mu ani nijakým spôsobom nevenoval. Napriek tomu, že sťažovatelia (resp. ich právny predchodca) Krajský súd v Nitre a Najvyšší súd SR na uvedenú vadu opakovane upozorňovali, ani jeden z nich rozsudok okresného súdu nezrušil...

Okresný súd Nitra vo svojom rozsudku uvádza, že žalobcovia (v čase rozhodnutia súdu boli žalobcami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]) nie sú aktívne vecne legitimovaní na podanie žaloby. Toto tvrdenie však Okresný súd Nitra nijakým spôsobom neodôvodnil.

Z rozsudku Okresného súdu Nitra sa zdá (aj keď to z textu rozhodnutia nie je úplne zrejmé), že [REDAKOVANÉ] nepovažoval za aktívne vecne legitimovanú, nakoľko podľa jeho názoru aktívnu vecnú legitimáciu na podanie žaloby by nemala ona, ale iba jej syn [REDAKOVANÉ] (z dôvodu, že peniaze osobne odovzdával žalovanému on - hoci [REDAKOVANÉ]

aj [REDACTED] zhodne uvádzali, že tieto peniaze pochádzali od [REDACTED].

Nie je však vôbec zrejmé, z akého dôvodu Okresný súd nepovažoval za aktívne vecne legitimovaného [REDACTED]. Okresný súd Nitra sa vysvetleniu tohto svojho záveru v rozsudku vôbec nevenuje. Ani jednou vetou.

Ak súd konštatoval, že aktívne vecne legitimovaným nebola [REDACTED], ale jej syn - potom nie je zrejmé, ako dospel k záveru, že aktívne vecne legitimovaným nie je syn [REDACTED].

Z rozsudku to nevyplýva a sťažovateľom to do dnešného dňa vôbec nie je zrejmé.

Sťažovatelia si dovoľujú zdôrazniť, že Okresný súd Nitra svoje rozhodnutie absolútne neodôvodnil - obsah právneho posúdenia a záverov, ku ktorým súd dospel má rozsah menej ako jednu stranu (zvyšnú časť rozsudku tvoria iné zákonom požadované náležitosti súdneho rozhodnutia) a neodpovedá ani na základné otázky konania (ktoré sťažovatelia uvádzajú vyššie v texte tejto sťažnosti).

Keďže Krajský súd v Nitre ako aj Najvyšší súd sa s opísaným konaním a rozhodnutím Okresného súdu stotožnili, sami sa dopustili porušenia namietaných práv sťažovateľa.“

8. Na základe uvedeného sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní ich sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľov [REDACTED] a [REDACTED] na súdnu a inú ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.09.2017, sp. zn. 1Obdo/41/2016 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 08.02.2018, sp. zn. 3Cdo 210/2017 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľom [REDACTED] a [REDACTED] trovy právneho zastúpenia vo výške 690,22 EUR /za jeden úkon právnej služby - podanie tejto sťažnosti/ do pätnásť dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

9. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne listom č. k. KP 3/2018-72 z 24. septembra 2018 vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu, ktorá vo svojom vyjadrení vyslovila názor o opodstatnenosti sťažovateľkami podanej sťažnosti a porušení ich práv. Svoj právny názor odôvodnila takto:

«1. Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadaní pléna 25. apríla 2018 v konaní o zjednotení odchylných právnych názorov senátov podľa § 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Ústavnom súde“), prijal uznesením pléna sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 toto zjednocujúce stanovisko.

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Vyššie uvedené je obsahom nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 29/2018 z 22. mája 2018.

2. Po tomto náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky aj v ďalších rozhodnutiach Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. sp. zn. IV. ÚS 49/2018 zo 16. mája 2018) v súvislosti s nepripustením kumulácie dovolacích dôvodov vyslovil, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo...

1. Z týchto dôvodov zastáva najvyšší súd názor, že sťažovateľkami namietané práva boli rozhodnutím najvyššieho súdu porušené.»

Predsedníčka najvyššieho súdu vo vyjadrení zároveň uviedla, že najvyšší súd súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

10. Na opakovanú výzvu ústavného súdu oznámil právny zástupca sťažovateľiek prípisom z 26. novembra 2018, že súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

12. Najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 3 Cdo 210/2017 z 2. februára 2018 uviedol najmä tieto dôvody odmietnutia dovolania:

«18. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, ako aj v zmysle § 421 CSP.

19. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

20. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

21. Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobcov len podľa

ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou ich dovolania z hľadiska §421 ods. 1 písm. b/ CSP).

22. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

22.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

22.3. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť,

presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

22.4. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

23. Žalobcovia, vychádzajúc z obsahu dovolania, prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z § 420 písm. f/ CSP, keď uviedli, že súdmi nebol vykonaným nimi navrhnutý dôkaz výsluchom svedka, ktorý mal zásadný význam pre posúdenie otázky ich vecnej legitimácie a rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené.

24. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

25. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (vid' § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

25.1. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre

rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

25.2. V danom prípade odvolací súd pri odôvodnení svojho rozsudku postupoval v súlade so zákonom, a to ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia; odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu ako celok (spolu s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie) splňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

26. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

26.1. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

27. Na podklade vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

28. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcov podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.»

III.

13.1 Zo zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 vyplýva:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

13.2 Svoj názor ústavný súd zdôvodnil takto:

«12. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej aj „veľký senát“) vo svojom uznesení sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 vyslovil právny názor, podľa ktorého je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

Veľký senát pri riešení otázky, či prípustnosť dovolania možno vyvodzovať popri sebe z § 420 CSP a z § 421 CSP využil interpretačné pravidlo zakotvené v čl. 4 ods. 2 CSP, ktorý upravuje, ako má súd postupovať v prípade, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia zákona ani na základe analógie. Podľa tohto článku súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie

procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

Pri formulovaní svojho právneho názoru vychádzal najvyšší súd z toho, že právna úprava dovolania a dovolacieho konania prešla prijatím nového procesného kódexu Civilného sporového poriadku zásadnou koncepciou zmenou. Na základe teoretických úvah, doterajších skúseností súdnej praxe a na základe rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva boli určené dve základné úlohy, ktoré má dovolanie plniť. Prvá úloha spočíva v náprave najzávažnejších procesných pochybení a druhá v riešení otázok zásadného právneho významu. Podľa názoru veľkého senátu je dovolanie upravené tak, aby bolo spôsobilé plniť obe tieto úlohy. To však neplatí v konkrétnom civilnom sporovom konaní, kde môže dovolanie plniť vždy len jednu z vymedzených úloh. Súbežné plnenie oboch týchto úloh v jednom dovolacom konaní je podľa názoru veľkého senátu vylúčené a je preto na dovolateľovi, aby sa rozhodol, ktorú z týchto úloh má ním podané dovolanie plniť.

Veľký senát poukázal tiež na sprísnenú úpravu náležitostí dovolania, ktorá okrem iného vyžaduje, aby bol dovolateľ, ktorý nemá právnické vzdelanie, v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ale aby už samotné dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Zákonodarca tým reagoval na poznatky doterajšej súdnej praxe, v ktorej sa neustále vyskytovali dovolania, v ktorých dovolatelia vyvodzovali hypotetické dôvody prípustnosti dovolania a súbežne namietali všetky právnou úpravou predpokladané dôvody prípustnosti dovolania, pričom neraz bolo zrejmé, že dovolanie nie je podávané s istotou, ale len „pre istotu“. Nová právna úprava chce preto zabrániť tomu, aby boli podávané dovolania, ktoré sledujú ciele nezodpovedajúce povahe a účelu dovolacieho konania.

Ďalším argumentom, ktorý veľký senát použil v rámci zdôvodnenia svojho právneho názoru, je princíp hospodárnosti konania, ktorý stavia nad dispozičný princíp, keď uvádza, že dispozičný princíp sa v dovolacom konaní výrazne oslabuje v prospech princípu procesnej ekonómie.

13. I. senát ústavného súdu rozhodujúci vo veci sp. zn. I. ÚS 643/2017 sa s vysloveným právnym názorom veľkého senátu nestotožňuje a konštatuje, že v dovolacom konaní je de lege lata prípustná kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP a ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

14. V normatívnych ustanoveniach CSP (§ 419 až § 423) sú uvedené podmienky, za splnenia ktorých je dovolanie prípustné. Ustanovenia § 420 až § 423 CSP upravujú prípustný predmet dovolania. Ustanovenie § 420 CSP taxatívne vymedzuje prvú skupinu podmienok prípustnosti dovolania, tzv. dôvody zmätočnosti a v ustanovení § 421 CSP je upravená druhá skupina podmienok prípustnosti, ktoré tvoria prípady, v ktorých ide o otázky zásadného právneho významu. Z textu zákona vyplýva, že pri vymedzení podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP je možné dovolanie odôvodniť iba taxatívne uvedenými vadami zmätočnosti uvedenými v tomto ustanovení a pri dovolaní prípustnom podľa ustanovenia § 421 CSP je možné podľa § 432 CSP ako dovolací dôvod namietať iba nesprávne právne posúdenie veci.

15. Z uvedeného vyplýva, že rekonštrukcia síce zmenila koncepciu dovolania, ale úspešnosť dovolania je aj naďalej vymedzená kombinovane. Dovolanie musí aj naďalej spĺňať podmienky prípustnosti a zároveň musí byť daný jeden z dovolacích dôvodov. Rovnaký postup pri posudzovaní dovolania sa uplatňoval aj za predchádzajúcej právnej úpravy, a teda v tomto smere nová právna úprava na tejto koncepcii nič nezmenila.

16. Zo žiadneho zákonného ustanovenia CSP nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

17. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné.

Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

18. Z právnej úpravy CSP, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420, § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom *de lege ferenda*.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom CSP spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

20. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).

21. Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§ 421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy (§ 422 ods. 1 písm. a) CSP) za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

22. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkol'vek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach

platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva. (Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 855).

„Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017).

„Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok ESLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 - 36).

Existenciu práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10).

„Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok ESLP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

23. Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae.»

IV.

14. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho

občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

17. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

18. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde a pod tento článok spadá tiež právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. Tým je dané, že tento článok zaručuje každému právo na to, aby svoju vec týkajúcu sa občianskych práv a záväzkov mohol nechať predložiť súdu. V tomto smere toto ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, ktorého je právo na prístup k súdu (teda právo zahájiť konanie pred súdom) len jedným z jeho aspektov (Golder proti Spojenému kráľovstvu). Uvedené platí mutatis mutandis aj o práve zahájiť dovolacie konanie. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

19. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri posudzovaní konkrétnych prípadov nesmie opomíňať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

20. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

21. K výkladu právnych predpisov v generálnej rovine ústavný súd už judikoval, že „Výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva. Medzera v právnej úprave nemôže mať za následok porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného v ústave. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak, garantoval“ (II. ÚS 31/04), pričom vo vzťahu k aplikácii čl. 152 ods. 4 ústavy uviedol, že „V situácii, keď právnu normu možno vysvetľovať dvomi spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4)“ (PL. ÚS 15/1998), ako aj konštatoval, že „všeobecné výkladové pravidlo uvedené v čl. 152 ods. 4 ústavy je možné uplatniť iba u všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou nižšou ako ústava sama“ (I. ÚS 30/1999). Článkom 152 ods. 4 ústavy sa vytvára právny základ pre pravidlo „Zákony sa vysvetľujú pomocou ústavy. Ústava sa nevysvetľuje pomocou zákonov s výnimkou vzťahov, v ktorých ústava výslovne odkazuje

na podrobnejšiu úpravu zákonom.“ (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky – komentár*. Druhé prepracované vydanie. Šamorín : Heuréka, 2007, s. 1143.). Inými slovami, „K prvkom implikovaným v ústavnom princípe právneho štátu sa radí taká interpretácia a aplikácia práva, pri ktorej sa okrem formálnych znakov právnej úpravy rešpektuje aj obsah právnej úpravy. Identifikácia obsahu právnej úpravy by sa mala začať určením účelu právnej normy.“ (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky – komentár*. Druhé prepracované vydanie. Šamorín : Heuréka, 2007, s. 16.).

22. «Ustanovenie čl. 152 ods. 4 má povahu generálneho príkazu adresovaného všetkým subjektom, ktoré vo svojej činnosti interpretujú a aplikujú pramene práva. Toto ustanovenie neurčuje subjekty, ktoré sa pri výklade a uplatnení všeobecne záväzných právnych predpisov majú správať podľa čl. 152 ods. 4... V právnom štáte možno rozumne očakávať a vyžadovať, aby orgány štátu, rovnako ako všetky ostatné orgány verejnej moci, ale aj subjekty súkromného práva (fyzické osoby a právnické osoby) pri výklade a uplatnení všeobecne záväzného právneho predpisu postupovali v súlade s ústavou. Preto príkaz čl. 152 ods. 4 zaväzuje každého, subjekty verejného aj súkromného práva... príkaz čl. 152 ods. 4 zakladá povinnosť orgánov verejnej moci postupovať podľa čl. 152 ods. 4 ex offo. Predpokladom uplatnenia čl. 152 ods. 4 v činnosti orgánu verejnej moci teda nie je „uplatnenie nároku“ oprávnenou osobou s voliteľnými právnymi účinkami, pri ktorých ten, kto požiada, aby sa voči nemu konalo v súlade s čl. 152 ods. 4, má právo vyžadovať dodržanie ústavného príkazu, kým ten, kto výslovne nepožiada o rešpektovanie príkazu čl. 152 ods. 4 ústavy, nezíska oprávnenie na postup podľa čl. 152 ods. 4 ústavy.» (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky – komentár*. Druhé prepracované vydanie. Šamorín : Heuréka, 2007, s. 1144.).

23. S poukazom na už uvedené ústavný súd v zhode s vyjadrením predsedníčky najvyššieho súdu (bod 9) konštatuje, že aplikovanie právneho názoru veľkého senátu v jeho uznesení sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania so zámerom (cieľom) uskutočniť, či už nápravu najzávažnejších procesných pochybení, riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, prísnejšiu formuláciu náležitostí dovolania, uplatňovanie princípu hospodárnosti

konania, teda takého zámeru (cieľa), ktorý bol východiskom pre vyslovenie neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov veľkým senátom, vedie k porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie z dôvodu jeho nedôvodného obmedzenia, keďže po zmene právnej úpravy prijatím Civilného sporového poriadku zjavne nebolo v tejto otázke zámerom zákonodarcu (či už úmyselným alebo neúmyselným vynechaním normy zakazujúcej kumuláciu dovolacích dôvodov) oslabiť zásadu procesného práva umožňujúcu účinnú ochranu subjektívnych práv strán sporu, čo znamená, že dovolací súd je povinný interpretovať a aplikovať podmienky prípustnosti tohto opravného prostriedku tak, aby boli dodržané zásady práva na spravodlivý proces, t. j. aby nebolo zhoršované procesné postavenie strany, resp. jej možnosť domáhať sa využitím dovolania účinne ochrany svojho subjektívneho práva.

24. Ústavný súd, majúc na zreteli zjednocujúce stanovisko pléna č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 (bod 13.1 a 13.2) a svoje východiská (body 14 až 23), konštatuje, že najvyšší súd, rozhodujúc o dovolaní sťažovateľiek, postupoval reštriktívne a nevykonával ústavne súladný výklad príslušných ustanovení § 420 a § 421 CSP, keď ho preskúmal len z jedného ním uplatneného dôvodu, a to podľa § 420 písm. f) CSP, a nie aj z ďalších sťažovateľkami uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, čím porušil sťažovateľkami označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

25. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu.

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

27. Ústavný súd priznal sťažovateľkám trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018, a to z prevzatia a prípravy zastupovania a z písomného podania sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2018 podľa § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 153,50 €. Za dva úkony s poukazom na § 13 ods. 2 vyhlášky tak sťažovateľkám prináleží suma 307 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za štyri úkony (po dva úkony pre obe sťažovateľky) v sume 36,84 €, čo spolu predstavuje sumu 343,84 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

28. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2018